

Ophain-Bois-Seigneur-Isaac

Kere weerom, keizerke, keizerke

17 september 2011

Verwarring troef! Dat was het. In deze omgeving werd weliswaar geschiedenis geschreven maar het is nog de vraag welke geschiedenis. Het antwoord verschilt duidelijk volgens de hand die de pen hanteerde. De verwarring vatte al enigszins post bij de naam van het dorp waar de tocht begon: *Ophain-Bois-Seigneur-Isaac*. Een hele mond vol, toch? Dus: Ophain om het kort te houden. Maar pas op, er is ook *Ohain*. Dat ligt daar in de buurt. Al is het toch alweer wat anders.

Ophain-Bois-Seigneur-Isaac is een deelgemeente van *Eigenbrakel*. En daar gaan we weer want je zal die laatste plaatsnaam op geen enkel mij bekend bord langs de weg vinden. Wel *Braine-l'Alleud*. Wat niet zo'n wonder is want Ophain-Enzovoort ligt in de Belgische provincie Waals-Brabant. Om je even nog wat meer op het verkeerde been te zetten: er bestaat ook 's Gravenbrakel. Dat heet dan in het Frans Braine-le-Comte. Iets waar we nu geen rekening moeten mee houden want het ligt in Henegouwen. Ik bedoel maar: mocht iemand er nog aan twijfelen dat in België niets eenvoudig is... Quod erat demonstrandum. Goed, gordt u zich maar aan voor een confrontatie met de geschiedenis. En wellicht nog meer verwarring. Ik doe echter mijn best om het duidelijk te maken. Suivez le guide!

De keizer

Op zondag 18 juni 1815 lag hier, na een totaal verregende en kille nacht, voor 150 000 tot 200 000 mensen een lange dag in het verschiet. Velen haalden het einde van die dag niet. Op zaterdag 17 september 2011 lag hier, na een nacht zonder geschiedenis, voor enkele tientallen mensen een lange dag in het verschiet. Voor zover bekend heeft iedereen het einde van die dag beleefd.

In het eerste geval ging het over verschillende legers die tegenover mekaar stonden. Aan de ene kant onder bevel van de hertog van Wellington en generaal Blücher, aan de andere kant: de keizer. Napoleon I.

In het tweede geval ging het over *La Marche de l'Empereur-25ème anniversaire*. Behalve in het Frans (uiteraard) was de aankondiging van de tocht ook in keurig Nederlands gesteld: „Nabij de Leeuw van Waterloo, landelijke wegen, valleien, bossen. Vanaf 20 kilometer door slagveld...” Tot 60 kilometer lang kon de tocht uitgesponnen worden.

Voor de luttele som van 75 eurocent kregen we ook nog eens een sticker, een gratis consumptie en in alle rustposten gratis water. Plat, dat laatste. Ja goed, wie er

bubbeltjes in wilde, die moest de ronde som van 1 euro neertellen. Er zijn al langer problemen met CO₂ en daarvoor moet betaald worden.

In 1814 begon het rijk van Bonaparte af te brokkelen. Het totaal mislukken van het Russische avontuur, een reeks nederlagen, zoals in de slag bij Leipzig en een aantal échecs in Frankrijk zelf, maakten dat hij van zijn keizerlijke troon viel en naar het eiland Elba werd verbannen. Daar volgde hij geïnteresseerd het geruzie over het verdelen van Europa. Verdeel en heers en waar twee honden vechten om een been... Hij zag wel dat er voor hem nog een rol te spelen was. Op 26 februari 1815 ontsnapte hij van het eiland, en op 1 maart reeds arriveerde hij met een legertje van zowat 800 man in de Franse havenstad Cannes. Deze strijdmacht vorderde snel naar het noorden, met Parijs als doel. Maarschalk Michel Ney, die aanvoerder was van het Franse leger, was ook een voormalig maarschalk onder Napoleon geweest. Hij werd gemobiliseerd om de keizer tegen te houden. Wat hij allerm minst deed. Integendeel, hij liep met zijn hele leger over naar zijn voormalige baas. Op 20 maart zat Napoleon weer pontificaal in zijn keizerlijk paleis.

Nadat Napoleon verbannen was, hadden de geallieerden hun legers teruggetrokken naar de zuidelijke Nederlanden. Ze zagen het uiteraard niet graag gebeuren wat er daar in Parijs aan de hand was. Daarop bereidden Wellington, Blücher en de Prins van Oranje een nieuwe confrontatie met Napoleon voor en ze rukten op richting Frankrijk. Nappie had dat zo niet begrepen want hij wilde zijn vroegere keizerrijk weer terug. Hij moest zich haasten zodat de andere staten in Europa nog niet klaar zouden zijn om Frankrijk binnen te vallen en hem weer gevangen te nemen. Op naar Waterloo, dus!

Daar niet maar daar

Laat ik maar alvast een knuppel in het hoenderhok gooien: Napoleon werd niet verslagen in Waterloo maar in Plancenoit. Waarom er dan steevast over „De Slag bij Waterloo“ wordt gesproken? Wel, het is mijn inschatting dat het ongeveer als volgt is gegaan.

Het verhaal van een overwinning wordt geschreven door de overwinnaar. Alleen... in dit geval is het een beetje moeilijk te duiden wie dat eigenlijk was! Kijk, er waren de geallieerden. Een Europese coalitie gevormd door Engeland, Nederland en Pruisen. Sommige bronnen vermelden daar ook Belgen bij. Wat niet mogelijk is. Het grondgebied waar de legers elkaar bevochten was sinds 13 februari 1815 een deel van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. België werd eerst geruime tijd later ineengeknutseld. Nogal slordig bovendien, zoals nog later bleek.

Voordat de „grote“ slag in de modder geleverd werd, waren onderdelen van de respectieve legers al eens in botsing met elkaar gekomen. Zo stuitte Napoleon op het Pruisische leger van Blücher. Die kregen van de Fransen op hun donder in de Slag bij Ligny. Ze werden tot de terugtocht gedwongen. Blücher hield echter zijn leger intact. Tegelijkertijd werden Anglo-Nederlandse troepen bij Quatre-Bras aangevallen door een Franse overmacht onder maarschalk Ney. Deze speelde het ietsje te voorzichtig en zo kwam het dat tegen de tijd dat hij zijn aanval wilde doorzetten, het Anglo-Nederlandse leger bijna compleet ontkomen was. Richting Waterloo. Daar vestigde Wellington zijn hoofdkwartier.

De gunstige afloop van het grote treffen wordt door de Engelsen geclaimd. In zowat alle geschiedenisboekjes roepen ze dat zij de Slag bij Waterloo hebben gewonnen. De Pruisen waren volgens hun lezing maar een verhaal in marge. Dus: gegeven het feit dat Wellington vanuit Waterloo opereerde en verder dat het voor Engelse tongen heel wat makkelijker is om Waterloo [*Wotterloe*] te zeggen dan Plancenoit, is het gevecht te boek gesteld als „De Slag bij Waterloo“. Voilà.

Nee! Zegt de Duitse geschiedschrijving. Napoleon werd een beslissende slag toegebracht op het grondgebied van het dorp Plancenoit. De vraag kan gesteld worden waarom, indien de Pruisen werkelijk niet méér waren dan een kleurrijk detail, Napoleon er dan zijn beste troepen op af stuurde? Dus moesten we misschien wel spreken van „De Slag te Plancenoit“. In elk geval werd het dorp zeven keer ingenomen en weer herwonnen tussen vijf en acht uur 's avonds.

De kerk van Plancenoit staat bovenaan een korte, steile helling. Aan de voet daarvan zijn enkele kleine, witte huizen te zien en aan de gevels daarvan hangen gedenkplaten die

vermelden wie er daar tweehonderd jaar geleden het leven heeft gelaten. Ik heb ze niet gelezen maar elders zag ik dat zeker één ervan gaat over een tirailleur van het Franse leger. De tirailleurs waren scherpshutters opgeleid en ervaren in het gevecht van man tegen man. En dan de Garde; de crème de la crème van Napoleons leger. Ze bestond uit arrogante ijzervreters, sabreurs, gehaat door de gewone soldaten en gevreesd door de vijand. Op menig slagveld gaven zij de doorslag. En die elitetroepen moesten het hier opnemen, niet tegen de Engelsen, maar tegen de Pruisen. Er staat in Plancenoit bij de kerk een toeristische wegwijzer die het heeft over „*Le Monument Prusien*“. Dus toch?

„Daar is niets van aan“, zeggen Engelse bronnen. De geallieerden hadden hun overwinning vooral te danken aan hun vastberaden troepen die, ten koste van alles, stand hielden onder de aanvallen van de Franse grenadiers en dragonders. De Pruisen kwamen pas aan het eind van de middag opdagen, toen de Fransen al compleet gedemoraliseerd waren.

En wat doen we dan met de beroemde uitspraak van Wellington: „*Ik zou willen dat het nacht werd of dat de Pruisen kwamen*“? Volgens de Engelsen heeft hij dat nooit op die manier gezegd. Want het was halfvijf 's middags toen de Pruisen aan de rand van het slagveld verschenen. Dus toen het nog klaarlichte dag was...

En wat met de volgende interpretatie van het gevleugelde woord van Wellington? Toen hij kort voor de slag voor de laatste maal bijeenkwam met zijn generaals, zou hij alleen gezegd hebben: „*Ons plan is heel eenvoudig: die Pruisen komen, of anders komt de nacht*“. Met andere woorden, Wellington gokte erop dat de Fransen zich zouden afmatten door voortdurend de Engelsen te bestoken en zo moesten die dan alleen maar de strijd volhouden tot het donker werd of totdat de Pruisische legers arriveerden. Hetgeen ook gebeurde, dat laatste. En voor het donker.

Franse uitwerpselen

De Slag bij Waterloo heeft nog een ander gevleugeld woord opgeleverd. Van Franse kant, dit keer.

In mijn middelbare schooltijd werd gepoogd ons Frans bij te brengen aan de hand van leerboeken die de inspirerende titel „*Voies Nouvelles*“ droegen. De wegen die bewandeld werden in die handboeken waren allesbehalve nieuw. De bladzijden stonden vol oorlog, krijgsrumoer, moord, doodslag en Franse geschiedenis. Wat allemaal ongeveer hetzelfde is. In één van de verhalen, waaruit wij het juiste gebruik van de verleden tijd moesten destilleren, kwam een zekere Cambronne op de proppen. Samen met zijn „mot de...“. In ons leeslesje stond heel deftig dat de heer Cambronne zich in volle strijd tegenover een overmacht liet opmerken met de geïnspireerde kreet: „*La Garde meurt, mais ne se rend pas!*“ Onze leraar beweerde evenwel dat generaal Cambronne zich veel kernachtiger had uitgedrukt. Namelijk met „*Merde!*“ Een man van weinig woorden met eventueel een anale fixatie. In een tijd waarin je voortdurend „shit“ en „fuck“ naar het hoofd geslingerd krijgt, verwondert een mens zich over de preutsheid van de leerboekschrijvers van weleer.

„*Le mot de Cambronne*“ is één van die zaken die groter geworden zijn dan ze ooit waard zijn geweest door de inflatie die een reeks geschiedschrijvers eraan verleend heeft.

Generaal-majoor Pierre Cambronne van de Keizerlijke Garde had Napoleon vergezeld tijdens diens verbanning op Elba. Uiteraard was hij later, toen Nappie terugkeerde, weer aan zijn zijde te vinden.

Op het slagveld bij Waterloo weerstond het bataljon van Cambronne, volgens de Franse geschiedschrijving, heldhaftig aan de aanvallen van de Engelsen. Hijzelf moest een kogel incasseren en werd voor dood achtergelaten op het slagveld. De Engelsen vonden hem en hij herstelde van zijn verwonding. Hij werd later genade verleend en weer op vrije voeten gesteld. Meer nog: hij trouwde zelfs een Engelse! En vervolgens maakte hij kennis met zijn vermeende uitspraak. Die hij nadrukkelijk loochende. Het bleek, enkele jaren later, dat het gevleugelde woord bedacht werd door een journalist die een beetje uit de patriottische bol was gegaan. Wat niet belet dat „*Le mot de Cambronne*“ burgerrecht verkreeg. Sommigen

beweerden zelfs getuige ervan te zijn geweest dat Cambronne zich echt zo uitdrukte. Het gaat echter nog even verder. Victor Hugo schreef *“Les Misérables”*. Twintig jaar na de veldslag. In die roman wordt verteld over de Slag bij Waterloo en om het heldhaftige optreden van de keizerlijke Garde in de verf te zetten, gaf de schrijver het woord aan Cambronne. Omdat hij het „echte“ gevleugelde woord wat te lang vond om slagkracht genoeg te hebben, bedacht hij het „Merde“. Een dichterlijke vrijheid met een reukje.

Op één been

Het gaat te ver om te beweren dat de Engelsen de strijd wonnen op één been. Alhoewel dat voor een bepaalde Engelsman wel gold: *Lord Uxbridge*.

De zege lag reeds voor het grijpen toen de illustere Lord door een granaat werd getroffen. Hij was aanvoerder van de cavalerie in het leger van Wellington. Dezelfde namiddag nog had hij een charge van de Franse infanterie op een kritiek ogenblik weten af te slaan. Napoleons plannen werden er helemaal door in de war gestuurd. En slechts enkele uren later viel hij en werd hij afgevoerd. In een armzalig hok achter de linies werd zijn been afgezaagd. Op veel sympathie van zijn baas, de hertog van Wellington, hoefde hij niet te rekenen. Wanneer hij uitschreeuwt: „*O my God, I’ve lost my leg!*“, wist die geen betere repliek te bedenken dan: „*Yes indeed, you have.*“ En daarmee was de kous en het been af.

Het mag nogal drastisch klinken, zo’n amputatie, maar het werd in die tijd heel dikwijls gedaan. Het was veelal zo dat het lichaamsdeel nog niet helemaal onbruikbaar hoefde te zijn voordat tot de ingreep werd besloten. De bedoeling was een rafelige, vervuilde wonde ontstaan door een kogel, een scherf van een kanonskogel, een sabel of een bajonet te vervangen door een gladde snede die makkelijker te verzorgen was. Men poogde zo het gevaar van koudvuur, gangreen, te omzeilen.

Het been van Lord Uxbridge werd in een nabijgelegen tuintje begraven en het grafje kreeg naar verluid zelfs een eigen steen! Over wat er precies in die steen gebeiteld stond, daarover doen verschillende geruchten de ronde. Een bepaalde versie zegt het als volgt:

*That day when the dead rise again
What a long walk it will be
To go back and join my body
Waiting in England for me.*

Lord Uxbridge moest het voortaan met een prothese stellen. Die is bewaard gebleven, lang nadat Uxbridge ze niet meer nodig had doordat hij reeds op „*That day when the dead rise again*“ lag te wachten. Op onze dagen is ze te bezichtigen in het Wellingtonmuseum in Waterloo. Wie denkt dat de man een zielige schaduw van zichzelf zou worden door dat gegeven, die heeft het verkeerd voor. Bij zijn eerste vrouw had hij voordien al acht kinderen verwekt, bij zijn tweede echtgenote, die hij van Wellingtons broer afsnoepte, kwamen er nog eens tien bij. En wie denkt dat hij door alle mogelijke complicaties wel tot een kort aards bestaan was veroordeeld, die moet weten dat de man 86 jaar is geworden!

Hoog verheven

Hoog boven de vlakte waar eens de strijd werd gevoerd staat nu een reusachtige gietijzeren leeuw in de richting van Frankrijk te kijken: de Leeuw van Waterloo. Die niet in Waterloo staat maar in Braine-l’Alleud! Ja, ja, alweer een mythe om zeep.

Veertig meter hoog is de volmaakt conische heuvel die tussen 1823 en 1826 daar werd aangelegd. Er was 290 486 m³ zand voor nodig en dat zijn heel wat kruiwagens. Een indrukwekkend gedenkteken toch voor de slag die hier geleverd werd? Alweer mis. Koning Willem I van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden liet dit monument oprichten ter ere van zijn zoon, de prins van Oranje. Die raakte tijdens de slag ongeveer op die plaats gewond. De leeuw weegt 28 ton en hij staat op een sokkel van 4,5 meter hoog. Het beeld is een ontwerp van de Mechelse beeldhouwer Jean-Louis van Geel.

Iemand waarmee ik een tijdje heb meegelopen tijdens deze wandeling vertelde dat hem in zijn jeugd was wijsgemaakt dat de heuvel gevormd werd met de lijken van de gesneuvelde

De Leeuw van Waterloo die in Braine l'Alleud staat. Foto van het internet geplukt.

soldaten. Wat dus niet waar is en bovendien uiterst onwaarschijnlijk zou zijn. De heuvel zou immers al snel zijn vorm en stevigheid volledig hebben verloren. Wel had ik me al afgevraagd hoe het toch kwam dat het enorme beeld al niet lang scheef was gaan staan. Of helemaal in de grond gezakt. Dat komt doordat er eerst een ondergrondse ring van bakstenen is gebouwd die het beeld tot helemaal op de vaste grond ondersteunt. Nadien werd er de aarde tegenaan gegooit tot de heuvel van nu. De ontwerper van het geheel was architect Charles Vander Straeten, particulier

architect van de Prins van Oranje.

Het slagveld van Waterloo is het enige ter wereld dat in zijn geheel werd bewaard. Het is al sinds 1914 beschermd. Er wordt nu voorzien in allerlei om de toerist te lokken. Met een zogenaamd educatief doel, let wel. Zo moeten talrijke animaties zorgen voor een beter begrip van de context van de slag en een inzicht verschaffen in de strategieën van Wellington en Napoleon. De Pruisen komen er blijkbaar alweer niet aan te pas. Tijdens de zomer kan men gedurende de weekends getuige zijn van historische reconstructies. Op een weekend in juni, omtrent de datum dat de slag plaats vond, wordt het gebeuren herdacht met een grote reconstructie waaraan vele acteurs deelnemen. Bij die gelegenheid dampst het kruit, bulderen de kanonnen en storten de gesneuvelden schilderachtig ter aarde. Tussen haakjes en tussen 6 en 19 september werd aan de voet van het meest markante gedenkteken van de slag „Les Misérables“ opgevoerd! Cambronne zal dus nog eens zijn mestactieplan kunnen opvoeren hebben.

Vierkant

In de wijde omtrek rond het strijdperk van weleer staan vele imposante vierkantshoeven.

De boerderij Hougomont

Sommige daarvan hebben een min of meer belangrijke rol gespeeld in de krijgsverrichtingen. Ik heb ze uiteraard niet allemaal gezien maar enkele ervan wel. Zoals de *kasteelboerderij Hougomont*. Die vervulde zelfs een belangrijke rol in de Slag bij Waterloo. Hougomont had een grote ommuurde tuin, een boomgaard en een park. Het was tijdens de slag de rechterflank van Wellingtons positie. Napoleon stuurde er zijn broer Jérôme op af maar die slaagde er niet in, ondanks herhaalde aanvallen, de hoeve te veroveren.

De boerderij is sinds 1938 be-

scherm als monument.

Een andere boerderij heet *La Belle-Alliance*. De naam van deze boerderij had een ironische achtergrond. Naar het einde van de 18e eeuw toe huwde de eigenares van het goed met één van haar stalknechten.

Het was hier dat drie *gardes chasseurs* en drie *cuirassiers* de keizer zes vlaggen presenteren die ze veroverd hadden op de vijand in de strijd rond de heuvel van Mont-Saint-Jean. Maar wat later waren de bordjes gekeerd en begroetten hier Wellington en Blücher elkaar als overwinnaars. Terwijl de band van de Pruisen „God Save the King“ speelde. Met een Duits accent wellicht. Terwijl op de achtergrond het krijgsrumoer immer meer verstomde.

De beide bondgenoten reikten elkaar hier de hand om kwart over negen. Er werd toen beslist om, ondanks het invallen van de duisternis, de restanten van het Franse leger te achtervolgen. Hetgeen aan de Pruisen werd overgelaten.

Meerdere officieren en soldaten van het achtervolgde leger ontsnapten aan de vergelding door de achtervolgers door zelfmoord te plegen. Ten dode vermoeide soldaten schoten elkaar dood, eerder dan zich over te geven. La garde meurt...

Ohain, Ohain je naam is klain

Het grootste deel van de tocht ging over het grondgebied van Lasne en een deel daarvan is het dorp Ohain. Het mag dan zo zijn dat het een korte naam heeft en ons misschien niets zegt, het heeft wel de gelijk wat te betekenen.

Lasne, om daarmee te beginnen, ligt zowat in het midden van Waals-Brabant. Het is een fusiegemeente van Couture-Saint-Germain, Lasne-Chapelle-Saint-Lambert, Maransart, Ohain en Plancenoit. Lasne was in 2004 de rijkste gemeente van België. Misschien dat die fakkel ondertussen door anderen is overgenomen maar het was wel duidelijk dat hier nogal wat aan kapitaal is samengedreven. De tocht ging door verschillende bosgebieden en het is zonneklaar dat die omgeving kampt met een enorme residentiële druk van rijke burgers. Zoals zogenaamde „sterren“ die naar een fiscaal gunstige omgeving zochten.

Het dorpsplein van Ohain is mooi. Eén van de mooiste van Waals-Brabant, zegt men. Ik heb er geen moeite mee dat te geloven. Het werd nog mooier gemaakt toen ik eraan kwam door de vriendelijke glimlach en groet van een bewoonster. Het plein is omgeven met oude huizen. Vele kunstenaars, schilders, schrijvers en muzikanten kwamen in Ohain inspiratie zoeken. Zoals de charmezanger *Marc Aryan* die er begraven ligt. Verder is hier het succesrijke album „*Midnight Love*“ van *Marvin Gaye* opgenomen en wie herinnert zich daaruit niet de hit „*Sexual Healing*“? De man werd even later door zijn vader doodgeschoten. En pa Gay was nog wel een dominee. „Gij zult niet doden...“ weet je wel? Maar indien Marvin Pentz Gaye wat op de hoogte was geweest van wat er hier ongeveer tweehonderd jaar eerder aan de hand was geweest, dan had hij er een voorteken kunnen in zien voor zijn eigen ontijdig einde.

Verder is in Ohain ooit een belangrijke afspraak gemaakt. Een gedenksteen aan de gevel van het

Op het stemmige dorpsplein van Ohain

gemeentehuis maakt hiervan melding. Industriëlen en vakbondslui zouden er in 1941 afgesproken hebben om, wanneer de oorlog voorbij zou zijn, de betrekkingen tussen werkgevers en loontrekkenden te normaliseren. Ze zouden zo de basis gelegd hebben voor onze veelgeroemde sociale zekerheid. 1941, oorlog, dus dat moest in het geheim gebeuren want de Duitsers hadden het Bestuurscomité van de Nationale Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid ontbonden.

Op de markt van Ohain is verder nog „*Le Manoir du complot*“ te vinden. Het is op deze plek dat landheer Jean Hinckaert trachtte om zijn twee vrienden, de graven *Egmont en Hoorne* te redden. Door een complot te smeden tegen het onmenselijke en starre beleid van de hertog van Alva, de gezant van de katholieke koning Filips II van Spanje. De samenzwering mislukte en de graven Egmont en Hoorne, die weliswaar katholiek waren maar meer tolerantie eisten tegenover de ketters, werden onthoofd op de Grote Markt van Brussel in 1568.

Een toegangspoort tot het domein van de vroegere abdij.

Kalm water bij de abdij

Lasne dankt zijn naam aan het riviertje met dezelfde naam. En die naam zou op zijn beurt van Keltische oorsprong zijn en „*rivier met kalm water*“ betekenen. Het riviertje kronkelt zich in ontelbaar vele meanders doorheen het heuvelende landschap. Het ontspringt overigens in Plancenoit.

De tocht leidde me over een grote weide tussen de koeien en een filosofisch grazend trekpaard langs de enorme muren van de vroegere abdij van Aywiers. Die muren zijn gebouwd met een ijzerhoudende steen uit de streek en van het mortel wordt verteld dat het zijn weerstand te danken heeft aan een basis van roggemeel. Dat kan dan wel zo zijn maar hier en daar is het toch wel nodig gebleken het muurwerk met eigentijdse betonnen steunberen overeind te houden. Dus dat roggemeel is toch ook niet zo superieur. Overigens is die muur 3 kilometer lang.

De abdij telde op haar hoogtepunt 8 boerderijen, 2 graanmolens, een brouwerij, een hoppeveld, een kolenmijn (!), vijvers en bossen over een oppervlakte van ruim 2000 hectaren. Van de abdij zelf is niets meer overgebleven. Na de Franse revolutie werd ze afgebroken en

elke steen werd verkocht. Wel staat binnen de muren nog een kasteel uit de achttiende eeuw dat omgeven is door een park en Engelse tuinen. Tegenwoordig wordt het domein tweemaal per jaar opengesteld voor het feest van de planten en de tuin.

De meest illustere bewoonster van deze abdij is *Lutgardis van Tongeren* geweest. Zij was een heilige en mystica.

Lutgardis trad eerst in, in het Sint-Catharinaklooster van de benedictinessen van Sint-Truiden. Het ging er voor haar daar blijkbaar wat te losjes aan toe. Ze wilde zich liever aan een strengere orde onderwerpen. Daarom ging ze later over naar de cisterciënzerinnenabdij van Aywieres. Oorspronkelijk was deze abdij gevestigd in het Luikse Awirs en vanaf 1215 te Couture-Saint-Germain. Wat nu een onderdeel is van Lasne, dus. Lutgardis moet nogal ongedurig van aard geweest zijn want vervolgens verhuisde ze naar de abdij van Nijvel. En later terug naar de abdij van Aywieres. Omdat ze geen abdis wenste te worden in een

Franstalige abdij, kreeg zij van Onze Lieve Vrouw de gunst om nooit Frans te hoeven spreken. Lutgardis kon de toekomst voorspellen en had visioenen. Misschien had ze ook wel nachtmerries. In het Frans.

Haar biografie werd opgetekend door de dominicaan Thomas van Cantimpré die haar nog persoonlijk heeft gekend. Daardoor behoort Lutgardis tot het heel kleine groepje van religieuze vrouwen met een redelijk betrouwbare biografie. Deze tekst werd door Willem van Affligem bewerkt tot „Het Leven van Sint-Lutgard“. Een opus dat meer dan 20 000 verzen omvat. Het is daarmee het langste, in het Middelnederlands geschreven, heiligenleven dat bewaard is gebleven.

Lutgardis is de patroonheilige van blinden en zwangere vrouwen. In de tweede helft van de 19^e eeuw werd ze ook de patroonheilige van de Vlaamse Beweging omdat ze volgens de legende weigerde Frans te spreken.

Wie wel Frans sprak en hier begraven ligt is *Edgard-*

Pierre Jacobs. Zeer goed bekend bij stripliefhebbers door de reeks „*Blake en Mortimer*“. Zijn graf op het kerkhof van Lasne is versierd met een sfinx.

Overigens is hier vlakbij nog een andere heilige te vinden: Sint-Germanus. Saint Germain. Het kerkje van Couture-Saint-Germain is aan hem gewijd. Er staat daar een eeuwenoude beeldje van de heilige. Waar de mensen kinderschoentjes voor komen zetten, en kousen. Waarom weet ik niet. Het is me niet bekend wat de specialiteit is van de heilige. Tenware dat het om een heel andere Germanus-Germain ging. Degene dan die zijn naam gaf aan het Parijse Saint-Germain-des-Prés... Zouden het dan schoentjes zijn van Armani?

Op en af

Wat ik niet direct verwacht had, was het toch wel zeer uitgesproken reliëf. Scherp ingesne-

Holle wegen en -paden. Te kust en te keur

den holle wegen en paden die niet zelden zeer steil door het beboste land lagen. Hellingen zonder naam, neem ik aan, maar die desondanks de spieren flink op de proef stelden. Mooi, dat wel. En rustig. En smalle kasseibaantjes. Zij het met iets te veel huisje kijken naar de kasten die hier in een idyllisch kader zijn neergezet. Niettemin, het labirint van kleine paadjes over velden, door bossen, door weiden, langs beken en langs achtertuinen is de moeite van het bewandelen zeker waard. De meeste paadjes zijn bovendien bewegwijzerd en ze hebben een naam en een nummer uit de atlas der buurtwegen. Het bewaren en onderhouden van dit netwerk is in handen van de vereniging *Lasne Nature*. Zij ijveren voor de bescherming en verdediging van het milieu, de natuur en de levenskwaliteit in Lasne en omgeving. Volgens allerlei kattenbelletjes die onderweg te lezen waren, hebben ze aan dat verdedigen van die waarden wel de handen vol want er zijn blijkbaar kapers op de kust die met de natuur wat anders voorhebben dan ze te beschermen.

België

Toen ik na bijna 58 kilometer stappen bij het beginpunt terugkwam, was in Ophain-Bois-Seigneur-Isaac de kermis in volle swing. Met echte botsautootjes, dreunende muziek, de blikken stem van een kermisexploitant („En voiture, en voiture!“), een biertentje en een schietkraam dat Nederlands uitwasemde. Bij het biertentje werd hard en dwaas gelachen. Het rook er niet meer naar kruitdamp maar naar frietvet. Echt Belgisch. Sire, il y a encore des choses belges!

Daar ben ik overal geweest

© 2011 Michel Christiaens